

<http://www.diva-portal.org>

This is the published version of a chapter published in *Digitala är vi allihopa?*

Citation for the original published chapter:

Denk, T., Hedström, K., Karlsson, F., Whilborg, E. (2020)
MEDBORGARNAS INSTÄLLNING TILL AUTOMATISERAT BESLUTFATTANDE
In: Anders Carlander & Ulrika Andersson (ed.), *Digitala är vi allihopa?* (pp. 78-89).
Göteborg: Göteborgs universitet
SOM-antologi nr 77, den västsvenska SOM-undersökningen

N.B. When citing this work, cite the original published chapter.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-88121>

MEDBORGARNAS INSTÄLLNING TILL AUTOMATISERAT BESLUTFATTANDE

THOMAS DENK, KARIN HEDSTRÖM,
FREDRIK KARLSSON OCH ELIN WIHLBORG

Sammanfattning

Allt fler myndigheter inför automatiserat beslutsfattande, vilket innebär att en dator fattar beslut istället för handläggare och utredare. Detta kapitel undersöker medborgarnas inställning till att öka det automatiserade beslutsfattandet i myndigheter. Kapitlets analyser visar att en majoritet (64 procent) anser att det är ett mycket dåligt eller ganska dåligt förslag att datorer ska få ta över fler beslut i myndigheter. Analyserna indikerar också att inställningen har samband med socio-demografisk bakgrund, politiska förhållningssätt och framtidsoro för AI, automatisering och robotisering. Den negativa inställningen återfinns i samtliga grupper. Det är dessutom så att det snarare är graden av negativ inställning som varierar mellan grupper än inställningen som sådan. Med dessa resultat framträder en möjlig spänning mellan utvecklingen inom myndigheter och medborgarnas inställning till automatiserat beslutsfattande.

Idag används alltmer möjligheten till automatiserat beslutsfattande i offentlig verksamhet. Det innebär att en dator baserat på information och algoritmer fattar beslut istället för handläggare och utredare. I Sverige används automatiserat beslutsfattande bland annat för att besluta om tillfällig föräldrapenning, trängselskatt och körkortstillstånd. För att ge stöd till den ökade användningen av automatiserat beslutsfattande och undanröja juridiska oklarheter kring automatiskt beslutsfattande (eSam, 2018) infördes i den nya författningslagen (2017:900) ett lagstöd för automatiserat beslutsfattande:

28 § Ett beslut kan fattas av en befattningshavare ensam eller av flera gemensamt eller automatiserat.

Utvecklingen med ökat automatiserat beslutsfattande inom myndigheter kommer troligtvis fortsätta i en strävan att öka effektiviteten, produktiviteten och tillgängligheten för offentliga tjänster. Med utvecklingen kommer beslut baserade på algoritmer att bli mer frekventa inom fler områden. Det kommer också att ge myndigheterna möjligheter att utforma beslutsprocesser på olika sätt och myndigheter kommer också att kunna använda olika kombinationer av beslutsmetoder. Detta förväntas påverka såväl myndigheternas arbetssätt som relationen mellan myndigheter och medborgare.

Alltfler studier uppmärksammar därför individers förhållningssätt till automatiserat beslutsfattande. Det finns emellertid få empiriska studier som undersöker individernas inställning till automatiserat beslutsfattande inom offentlig sektor. Studier har istället fokuserat på automatiserat beslutsfattande inom andra områden, såsom anställningsprocesser, media och finansiella bedömningar (Araujo m.fl., 2020; Smith, 2018). I dessa studier återkommer två föreställningar om individernas inställning till automatiserat beslutsfattande. Tidiga studier om beslutsfattande visade att individer tenderar att föredra beslut av system baserade på algoritmer mer än mänskliga beslut (Dawes m.fl., 1989; Logg m.fl., 2019). Överfört till automatiserat beslutsfattande har dessa resultat gett förväntningar om att individer ska vara positivt inställda till automatiserat beslutsfattande. Andra har dock hävdat att inställningen till automatiserat beslutsfattande är relaterad till hur de uppfattar automatiserat beslutsfattande och att individer tenderar att föredra automatiserat beslutsfattande framför beslut av mänskliga icke-expert, men att de främst föredrar beslut av mänskliga experter (Dietvorst m.fl., 2015; Logg, 2017; Madhavan & Wiegmann, 2007). Som Araujo m.fl. (2020) konstaterar förväntas därmed individerna vara negativt inställda till att automatiserat beslutsfattande ersätter mänskliga expertbeslut, exempelvis inom myndigheter.

I en tidigare studie undersökte vi medborgarnas medvetenhet och föreställningar om automatiserat beslutsfattande inom offentlig sektor (Denk, Hedström & Karlsson, 2019). Resultatet visade att endast 20 procent hade kännedom om automatiserat beslutsfattande inom offentlig sektor och majoriteten ansåg att beslut av datorer istället för beslut av tjänstemän ger mer opartiska beslut, mindre tillförlitliga beslut, mindre insyn i besluten och tar mindre hänsyn till människors situation. Även om studien konstaterade att medborgarna hade negativa föreställningar om automatiserat beslutsfattande återstår det att undersöka om medborgarna har negativ eller positiv inställning till att öka automatiserat beslutsfattande i myndigheter. Syftet med detta kapitel är därför att undersöka den övergripande inställningen till automatiserat beslutsfattande i myndigheter och hur inställningen varierar mellan grupper.

Inställning till automatiserat beslutsfattande hos socio-demografiska grupper

För att undersöka inställningen till automatiserat beslutsfattande fick respondenterna ange sin åsikt om förslaget att datorer ska ta över fler beslut på myndigheter. De hade fem svarsalternativ: mycket dåligt förslag, ganska dåligt förslag, varken bra eller dåligt förslag, ganska bra förslag och mycket bra förslag. Som framgår av tabell 1 var det en majoritet (64 procent) som anser att det är ett mycket dåligt eller ganska dåligt förslag att överlåta fler beslut inom myndigheter till en dator. Endast en mindre andel (12 procent) anser att det är ett mycket bra eller ganska

bra förslag. Samtidigt är det 24 procent av de svarande som anger att de varken tycker att det är ett bra eller dåligt förslag. Det finns därmed en betydande övervikt av negativ inställning till automatiserat beslutsfattande hos de svarande.

Tidigare studier om individers inställning till och föreställningar om automatiserat beslutsfattande har konstaterat att inställningen tenderar att variera mellan olika grupper. Enligt studierna finns det skillnader mellan män och kvinnor i deras inställning till och föreställningar om automatiserat beslutsfattande. Även skillnader relaterade till ålder, utbildning, inkomst, medborgarskap och bostadsort framträder i studierna (Araujo m.fl., 2020; Denk, Hedström & Karlsson, 2019; Smith, 2018). Som framgår av tabell 1 finns det också här skillnader i inställning till ökat automatiserat beslutsfattande i myndigheter mellan män och kvinnor ($\tau\text{-}c = 0,079$).¹ Män är mindre negativa till att öka det automatiserade beslutsfattandet än kvinnor, men en betydande majoritet inom båda grupperna har en negativ inställning. Det finns också skillnader mellan olika åldersgrupper ($\tau\text{-}c = -0,138$). I samtliga åldersgrupper finns det en majoritet som har en negativ inställning till att öka det automatiserade beslutsfattandet, men det generella mönstret är att andelen med negativ inställning är högre inom de äldre åldersgrupperna än de yngre grupperna. Den största andelen med positiv inställning återfinns i grupperna 20–29 år, 30–39 år och 40–49 år. Utmärkande för de yngsta åldersgrupperna (16–19 år och 20–29 år) är att andelen som tycker att förslaget varken är bra eller dåligt är högre än i övriga åldersgrupper. Ålder har dessutom ett starkt samband med utbildning ($\tau\text{-}c = 0,143$) där yngre tenderar att i större uträkning ha högre utbildning än äldre. Det finns också ett samband mellan utbildning och inställningen till att öka det automatiserade beslutsfattandet inom myndigheter ($\tau\text{-}c = 0,104$). Det positiva sambandet indikerar att högutbildade tenderar att vara mer positiva än lågutbildade. Inom grupperna med högutbildade och medelhögutbildade finns en mindre andel med negativ inställning inom grupperna med lågutbildade och medellågutbildade. Samma mönster återfinns även mellan olika inkomstgrupper där det finns ett positivt samband mellan inkomst och inställning ($\tau\text{-}c = 0,131$). Gruppen med den högsta inkomsten har mindre andel med negativ inställning, medan gruppen med den lägsta inkomsten har högre andel med negativ inställning. Den negativa inställningen är också mer framträdande hos de som bor på landsbygden eller i mindre tätort jämfört med de som bor i stad/större tätort eller i storstad (Göteborg). Resultaten indikerar därmed att det finns ett urbaniseringsmönster ($\tau\text{-}c = 0,097$). De som bor i mindre urbaniserade områden är mer negativa än de som bor i mer urbaniserade områden. Sammantaget visar analyserna att det finns skillnader i inställningen till automatiserat beslutsfattande mellan socio-demografiska grupper, men att det handlar mer om skillnader i andelen med negativ inställning än skillnader i inställningens riktning.

Tabell 1 *Inställning till automatiserat beslutsfattande hos socio-demografiska grupper, 2019 (procent och korrelation)*

	Mycket dåligt	Ganska dåligt	Varken bra eller dåligt	Ganska bra	Mycket bra	Summa procent	Samband	Antal
Samtliga	38	26	24	9	3	100		2 749
Kön							Tau-c=	2 745
Kvinna	40	27	25	6	2	100	0,079	1 422
Man	35	26	23	12	4	100	(0,000)	1 323
Åldersgrupp							Tau-c=	2 749
16–19 år	26	26	39	6	3	100	-0,138	121
20–29 år	24	27	34	11	4	100	(0,000)	292
30–39 år	29	26	25	14	6	100		358
40–49 år	31	27	24	14	4	100		401
50–59 år	46	23	20	8	3	100		482
60–69 år	46	24	23	6	1	100		513
70–70 år	41	32	20	6	1	100		453
80–85 år	44	31	21	2	2	100		129
Utbildningsnivå							Tau-c=	2 668
Låg	46	24	22	5	3	100	0,104	378
Medellåg	41	29	22	6	2	100	(0,000)	806
Medelhög	38	25	23	12	2	100		595
Hög	31	27	26	12	4	100		889
Månadsinkomst							Tau-c=	2 612
–14 999 kr	43	24	24	7	2	100	0,131	657
15 000–34 999 kr	41	29	23	5	2	100	(0,000)	1141
35 000–	28	27	25	16	4	100		814
Bostadsort							Tau-c=	2 694
Landsbygd	48	26	18	6	2	100	0,097	413
Mindre tätort	39	27	26	6	2	100	(0,000)	551
Stad eller större tätort	35	28	24	10	3	100		973
Storstad (Göteborg)	33	25	26	12	4	100		757

Kommentar: Frågan löd 'Vilken är din åsikt om följande förslag? Datorer ska få ta över fler beslut på myndigheter'. Svartalternativen lyder 'Mycket dåligt förslag', 'Ganska dåligt förslag', 'Varken dåligt eller bra förslag', 'Ganska bra förslag' och 'Mycket bra förslag'. Tau-c mäter samband mellan två variabler som rangordnar individer i kategorier. Måtten anger riktningen och styrkan i samband. De varierar mellan -1 (negativt samband) och +1 (positivt samband). Inom parentes anges signifikansnivå.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2019.

Inställning till automatiserat beslutsfattande och politiska skiljelinjer

Studier om automatiserat beslutsfattande uppmärksammar sällan betydelsen av politiska skiljelinjer (Arukjo m.fl., 2020; Smith, 2018). Individers kännedom och föreställningar om automatiserat beslutsfattande i offentlig sektor har dock samband

med deras politiska intresse (Denk, Hedström & Karlsson, 2019). Det finns även samband mellan hur individer placerar sig på den traditionella vänster-höger-skalan och inställning till automatiserat beslutsfattande i myndigheter (tabell 2, tau-b = 0,104).² De som placerar sig på den vänstra delen eller i mitten av skalan är mer kritiska till automatiserat beslutsfattande än de som placerar sig på den högra delen av skalan. Samma mönster återfinns delvis när det gäller partisympatier. Det finns ett samband mellan partisympati och inställning till automatiserat beslutsfattande som skapar två grupper (Cramer's V = 0,119).³ I den ena gruppen återfinns de som sympatiserar med Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Socialdemokraterna eller Sverigedemokraterna. Dessa partisympatisörer har en mer negativ inställning än de som ingår i den andra gruppen.

Tabell 2 *Inställning till automatiserat beslutsfattande och politiska grupper, 2019 (procent och korrelation)*

	Mycket dåligt	Ganska dåligt	Varken bra eller dåligt	Ganska bra	Mycket bra	Summa procent	Samband (signifikans)	Antal
Ideologi							Tau-b=	2 703
Klart till vänster	47	23	22	7	1	100	0,104	277
Något till vänster	41	26	25	5	3	100	(0,000)	597
Varken till vänster eller höger	40	27	24	6	3	100		772
Något till höger	28	30	26	13	3	100		717
Klart till höger	35	22	24	15	4	100		340
Partisympati							Cramer's V=	2 403
Vänsterpartiet	46	23	22	8	1	100	0,119	241
Socialdemokraterna	43	25	25	5	2	100	(0,000)	584
Centerpartiet	25	33	23	15	4	100		252
Liberalerna	26	29	18	21	6	100		130
Moderaterna	25	29	28	14	4	100		416
Kristdemokraterna	29	32	26	11	2	100		199
Miljöpartiet	36	30	23	8	3	100		145
Sverigedemokraterna	46	23	22	6	3	100		436

Kommentar: Frågan löd 'Vilken är din åsikt om följande förslag? Datorer ska få ta över fler beslut på myndigheter'. Svartalternativen var 'Mycket dåligt förslag', 'Ganska dåligt förslag', 'Varken dåligt eller bra förslag', 'Ganska bra förslag' och 'Mycket bra förslag'. Tau-b mäter samband mellan två variabler som rangordnar individer i kategorier. Måttet anger riktningen och styrkan i samband. Det varierar mellan -1 (negativt samband) och +1 (positivt samband). Tau-b används när antalet kategorier på de två variablerna är samma, medan tau-c används när variablerna har olika antal kategorier. Cramer's V är ett sambandsmått som anger styrkan i samband mellan en nominalvariabel och en nominal- eller ordinalvariabel med kategorier. Måttet varierar mellan 0 och 1. Endast riksdagspartier ingår i variabeln för partisympatier, vilket innebär att sympatier för Demokraterna eller andra partier inte ingår. Inom parentes anges signifikansnivå.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2019.

Den andra gruppen består av de som sympatiserar med Centerpartiet, Liberalerna eller Moderaterna, medan de som sympatiserar med Kristdemokraterna intar en position mellan de två grupperna. Inställningen till automatiserat beslutsfattande är mindre negativ i denna grupp än i den första gruppen. Graden av negativ inställning varierar därmed mellan individer beroende på deras politiska förhållningssätt och partipolitiska sympatier.

Inställning och framtidsoro

Är inställningen till ökat automatiserat beslutsfattande uttryck för underliggande oro för framtiden? Våra åsikter om ny teknik är kopplade till förväntningar om vilka möjligheter och risker som användningen av tekniken ska medföra i framtiden. Dessa förväntningar är kopplade till hur optimistiskt eller pessimistiskt vi ser på framtiden. Med automatiserat beslutsfattande aktualiseras frågor om olika aspekter av samhällsutvecklingar. Ronald Inglehart (2018) har hävdats tesen att hur vi förhåller oss till den kommande utvecklingen med ökad automatisering och användning av artificiell intelligens (AI) kommer att forma nya värderingar och konflikmlinjer. Bland annat kommer oron för utvecklingen att påverka hur vi förhåller sig till AI och automatisering. I tabell 3 presenteras därför analyser av samband mellan inställning till ökat automatiserat beslutsfattande i myndigheter och framtidsoro rörande AI, automatisering och robotisering. Som framgår av tabellen finns det inget signifikant samband mellan oro för framtida cyberattacker och inställning till automatiserat beslutsfattande. Det finns däremot samband mellan de andra aspekterna av framtidsoro för automatisering och inställning till automatiserat beslutsfattande. För det första finns det ett negativt samband mellan framtidsoro för att robotar och AI ska få för stor makt och inställning till automatiserat beslutsfattande ($\tau\text{-}c = -0,114$). De som upplever mycket stor eller stor oro för att robotar och AI ska medföra ökad maktkoncentration är i större utsträckning negativa till ökat automatiserat beslutsfattande än de som är inte särskilt eller inte alls oroade för att robotar och AI ska få för stor makt. För det andra finns det ett ännu starkare samband mellan framtidsoro för att fysiska butiker ska slås ut av e-handel och inställning till automatiserat beslutsfattande i myndigheter ($\tau\text{-}c = -0,189$). De som upplever mycket stor eller stor oro för att fysiska butiker ska slås ut av e-handel är mer negativt inställda till automatiserat beslutsfattande än de som är inte särskilt eller inte alls oroade. För det tredje finns ett motsvarande negativt samband mellan framtidsoro för att jobb försvinner på grund av automatisering och inställning till automatiserat beslutsfattande ($\tau\text{-}c = -0,202$). Återigen har de som upplever mycket stor eller stor oro för att jobb försvinner en mer negativ inställning till automatiserat beslutsfattande än de som inte är särskilt eller inte alls oroade. Sammantaget indikerar analyserna att individers framtidsoro för AI, automatisering och robotisering har samband med deras

inställning till automatiserat beslutsfattande. Resultaten antyder att individernas kritiska inställning är kopplad till oro att ökad AI, automatisering och robotisering medför förlorade arbetstillfällen.

Tabell 3 Inställning till automatiserat beslutsfattande och framtidsoro, 2019 (procent och korrelation)

	Mycket dåligt	Ganska dåligt	Varken bra eller dåligt	Ganska bra	Mycket bra	Summa procent	Samband	Antal
Oro för cyberattacker							Tau-c=	2 662
Mycket oroande	42	21	21	11	5	100	0,014	472
Ganska oroande	35	28	25	10	2	100	(0,382)	1 042
Inte särskilt oroande	36	29	25	7	3	100		947
Inte alls oroande	45	19	26	8	2	100		201
Robotar och artificiell intelligens riskerar att få för mycket makt							Tau-c=	2 677
Mycket oroande	51	21	21	4	3	100	-0,114	424
Ganska oroande	39	30	22	7	2	100	(0,000)	800
Inte särskilt oroande	31	27	28	11	2	100		1 156
Inte alls oroande	36	24	22	12	6	100		297
Fysiska butiker slås ut på grund av e-handel							Tau-c=	2 685
Mycket oroande	51	25	17	5	2	100	-0,189	848
Ganska oroande	34	30	26	8	2	100	(0,000)	1 135
Inte särskilt oroande	26	23	31	16	4	100		585
Inte alls oroande	31	19	23	14	13	100		117
Jobb försvinner på grund av automatisering							Tau-c=	2 687
Mycket oroande	54	23	18	3	2	100	-0,202	611
Ganska oroande	38	30	23	7	2	100	(0,000)	1 026
Inte särskilt oroande	27	27	29	13	4	100		856
Inte alls oroande	25	16	30	21	8	100		194

Kommentar: Frågan löd 'Vilken är din åsikt om följande förslag? Datorer ska få ta över fler beslut på myndigheter'. Svartalternativen var 'Mycket dåligt förslag', 'Ganska dåligt förslag', 'Varken dåligt eller bra förslag', 'Ganska bra förslag' och 'Mycket bra förslag'. Tau-c mäter samband mellan två variabler som rangordnar individer i kategorier. Måtten anger riktningen och styrkan i samband. De varierar mellan -1 (negativt samband) och +1 (positivt samband). Inom parentes anges signifikansnivå.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2019.

Kritisk inställning till automatiserat beslutsfattande dominerar

De föregående avsnitten har analyserat de enskilda variablernas samband med inställning till ökat automatiserat beslutsfattande i myndigheter. Individens egenskaper kan dock vara överlappande och samvariera med varandra. Frågan för detta avsnitt är därför om variablernas betydelse för inställningen ändras när de analyseras tillsammans. Resultatet av en multipel regressionsanalys med alla variabler visar att nästa alla variablers betydelse kvarstår när de analyseras tillsammans, vilket framgår av tabell 4.⁴ Det är enbart utbildning som förlorar sin signifikans, medan oro för framtida cyberattacker blir signifikant med positiva effekter på inställningen till automatiserat beslutsfattande. Det sistnämnda resultatet är överraskande eftersom det indikerar att de som känner oro för framtida cyberattacker i mindre utsträckning är kritiska till automatiserat beslutsfattande i myndigheter än de som inte känner oro.

Tabell 4 Multipel regressionsanalys, 2019

Oberoende variabler	Ostandardiserad regressionskoefficient (standardfel)
Konstant	-1,961 (0,152)
Kön	0,049 (0,044)
Åldersgrupp	-0,073 (0,012)
Utbildningsnivå	0,013 (0,023)
Månadsinkomst	0,079 (0,032)
Bostadsort	0,090 (0,021)
Vänster-höger position	0,109 (0,018)
Cyberattacker	0,153 (0,027)
Robotar och AI får för mycket makt	-0,079 (0,029)
Fysiska butiker slås ut	-0,145 (0,030)
Jobb försvinner av automatisering	-0,201 (0,030)
Justerad förklaringsgrad (R2adj)	13,6% (n=2 470)

Kommentar: Den beroende variabeln är inställning till förslaget att datorer ska få ta över fler beslut på myndigheter (se tabell 1). Variablerna om framtidsoro är omkodade från *Inte alls oroande* (1) till *Mycket oroande* (4). Fet stil markerar signifikanta resultat ($p \leq 0,05$).

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2019.

Även om effekterna är signifikanta är de relativt måttliga i sin styrka. Resultaten indikerar att den negativa inställningen till ökat automatiserat beslutsfattande hos myndigheter är mer framträdande än positiv inställning oavsett individernas bakgrund, politiska förhållningssätt eller framtidsoro. Det finns därmed ingen tydlig spänning där en grupp som domineras av positiv inställning ställs emot en grupp med negativ inställning. Den negativa inställningen förekommer istället hos alla grupper. De som är mindre kritiska till ökat automatiserat beslutsfattande är yngre med hög inkomst som bor i storstad och som kombinerar mindre framtidsoro för AI och automatisering med en placering på den högre delen av vänster-höger-skalan. De mest kritiska till ökat automatiserat beslutsfattande återfinns istället hos äldre låginkomsttagare som bor på landsbygden med vänsterideologiska åsikter och som känner oro inför den framtida utvecklingen med AI och automatisering.

Avslutning

Allt fler myndigheter inför automatiserat beslutsfattande. Som framkommer av kapitlets övergripande resultat har en betydande majoritet av de tillfrågade en negativ inställning till att öka det automatiserade beslutsfattande hos myndigheter. Den negativa inställningen dominerar i alla grupper, även om det finns skillnader i vilken omfattning som den negativa inställningen förekommer inom grupper. Om kapitlets resultat relateras till tidigare studier om individers attityder till automatiserat beslutsfattande (Denk, Hedström & Karlsson, 2019) framträder en kombination av begränsad kännedom om och negativ inställning till automatiserat beslutsfattande. Individerna saknar kännedom om att datorer fattar beslut inom offentlig sektor samtidigt som de har en negativ inställning till att öka antalet beslut som fattas av datorer inom myndigheter.

Relaterad till de två föreställningar om individers förhållningssätt till automatiserat beslutsfattande som återfinns inom forskningsfältet ger analyserna empiriskt stöd till föreställningen att individerna har ett negativt förhållningssätt. Det innebär att det därmed finns en motsättning mellan den pågående förändringen inom myndigheterna och västsvenskarnas inställning till automatiserat beslutsfattande. Denna skillnad kan i förlängningen medföra att det uppstår en konflikt mellan myndigheternas beslutsmetoder och individernas uppfattningar, vilket kan undergräva myndigheternas och beslutens legitimitet. Det finns därför anledning för framtida studier att återkomma till frågor om individernas inställning till automatiserat beslutsfattande hos myndigheter. Det är emellertid inte enbart inom myndigheter som automatiserat beslutsfattande används. Även kommuner automatiserar allt fler beslut, exempelvis vid beslut om försörjningsstöd. En annan angelägen forskningsuppgift för kommande studier är därför att studera individernas inställning till automatiserat beslutsfattande i kommuner, samt om inställningen varierar i förhållande till område och i jämförelse med automatiserat beslutsfattande i myndigheter.

De empiriska analyserna ger också delvis stöd till den tes om kopplingen mellan framtidsoro och inställning till automatisering som Roland Inglehart (2019) har framfört. Vad Inglehart hävdar är att automatisering kommer att minska jämlikheten genom ökad resurskoncentration samtidigt som våra arbeten blir mer osäkra och sämre avlönade. De som är mest negativt inställda till automatiserat beslutsfattande är också de som har starkast oro för att automatiseringen kommer att hota arbetstillfällena. Den negativa inställningen är också mest framträdande hos de som kan förväntas påverkas mest eller som har sämst förutsättningar att hantera automatiseringens konsekvenser, såsom låginkomsttagare och äldre. Men de empiriska analyserna visar också på att detta enbart är en del av förklaringen till inställningen. Det finns andra förhållanden som påverkar vår inställning till automatiserat beslutsfattande som kommande studier behöver upptäcka och undersöka.

Noter

- ¹ Tau-c mäter samband mellan två variabler som rangordnar individer i kategorier. Måttet anger riktningen och styrkan i samband. Det varierar mellan -1 (negativt samband) och +1 (positivt samband).
- ² Tau-b mäter samband mellan två variabler som rangordnar individer i kategorier. Måttet anger riktningen och styrkan i samband. Det varierar mellan -1 (negativt samband) och +1 (positivt samband). Tau-b används när antalet kategorier på de två variablerna är samma, medan tau-c används när variablerna har olika antal kategorier.
- ³ Cramer's V är ett sambandsmått som anger styrkan i samband mellan en nominalvariabel och en nominal- eller ordinalvariabel med kategorier.
- ⁴ Linjär regressionsanalys (OLS) används för att analysera kontinuerliga variabler som beroende variabler. Beroende variabel i analysen är inställning till ökat automatiserat beslutsfattande i myndigheter, som med sin uppbyggnad med fem kategorier antas approximativt motsvara en kontinuerlig variabel. Med undantag för partisympatier utgör alla variabler som presenteras i de föregående avsnitten oberoende variabler i analysen. Anledningen till att partisympatier inte ingår är att variabeln har en nominal struktur, vilket inte är möjligt att analysera med linjär regressionsanalys.

Referenser

- Araujo, Theo, Helberger, Natali, Kruikemeier, Sanne & de Vresse, Claes H. (2020). In AI we trust. Perceptions about automated decision-making by artificial intelligence. *AI & Society* 35, 611–623.
- Dawes, Robyn M., Faust, David & Meehl, Paul E. (1989). Clinical versus actuarial judgement. *Science* 243, 1668–1674.
- Denk, Thomas, Hedström, Karin & Karlsson, Fredrik (2019). Medborgarna och automatiserat beslutsfattande. I Ulrika Andersson, Björn Rönnerstrand, Patrik Öhberg, Patrik & Annika Bergström (red), *Storm och Stiltje*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Dietvorst Berkeley J., Simmons Joseph P. & Massey, Cade (2015). Algorithm aversion: people erroneously avoid algorithms after seeing them err. *Journal of Experimental Psychology: General* 144(1), 114–126.
- eSam (2018). Rättsligt uttalande om automatiserat beslutsstöd (VER 2017:57). Stockholm: e-samverkansprogrammet.
- Förvaltningslagen (2019:700).
- Inglehart, Ronald D. (2018). *Cultural Evolution: People's Motivations are Changing and Reshaping the World*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Logg, Jennifer M. (2017). *Theory of Machine: When Do People Rely on Algorithms?* Harvard Business School Working Paper, No. 17-086. Harvard: Harvard University.
- Logg Jennifer M., Minson Julia A. & Moore, Don A. (2019). Algorithm appreciation: People Prefer Algorithmic to Human Judgment. *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 151, 90–103.
- Madhavan, Poornima & Wiegmann, Douglas A. (2007). Effect of Information Source, Pedigree, and Reliability on Operator Interaction with Decision Support Systems. *Human Factors: The Journal of the Human Factors and Ergonomics Society* 49, 773–785.
- Smith, Aaron (2018). *Public Attitudes toward Computer Algorithms*. Washington: Pew Research Center.

